

Čím víc na východ, tím vyšší inflace

Vrchol růstu inflace může nastat v létě; jediné, co vláda může dělat, je neutráct a nepohánět mzdový růst. Nejen o tom mluví v rozhovoru pro LN **Vít Hradil**, hlavní ekonom společnosti Cyrrus.

IVANA PEČINKOVÁ

LN Proč je v Česku vyšší inflace než v jiných, s námi srovnatelných zemích? Podle harmonizovaného indexu spotřebitelských cen, který používá statistický úřad Eurostat, u nás v únoru vzrostly meziročně ceny o 10 procent. Rychlejší růst v zemích Evropské unie měly jen Estonsko a Litva. A v žebříčku společností Trading Economics jsme z 44 zemí pátí nejhorší.

Podíváte-li se na mapu EU, teď platí, že čím víc na východ a čím relativně chudší stát, tím vyšší má inflaci. Růst cenové hladiny je jedním ze způsobů, kterým chudší země dohánějí ty bohatší. Druhá věc je, že už do období před pandemií covidu, a tedy logicky i před válkou na Ukrajině, jsme vstupovali s vyšší inflací, přičemž ta má určitou setrvačnost. Tehdy, a platí to stále, byla naše vyšší inflace daná tím, že máme prakticky nulovou

nezaměstnanost, což s sebou nese tlak na růst mezd. Firmy, co chtějí vyrábět, musejí přeplácat lidi. A když mzdy rostou rychle, zaměstnanci je utrácejí, čímž tlačí na růst cen. Dalším českým specifickým je trh s nemovitostmi: nabídka nestačí poptávce, což se v oddíle bydlení promítá do rychlého růstu nájmu a cen nemovitostí.

Obecně táhnou inflaci nahoru i prudce rostoucí ceny energií. To není jen české specifikum, byl na dovozu plynu, teď navíc z válkou zasaženého východu, jsme závislejší než ostatní, tudíž nás to poznamenává více než ostatní.

LN Nakolik ovlivnil inflaci krach Bohemia Energy a dalších obchodníků s energiemi?

Vliv to mělo. Část těch statických přípojek mělo fixované nízké ceny, jež najednou padly, a lidé museli přejít na ceny v dražší části trhu a část z nich využívala služby dodavatelů poslední instance.

LN Zaznívá názor, že vyšší inflace je i výsledkem měnové politiky centrální banky. Třeba Německo, s nímž jsme silně propojeni, má inflaci 5,1 procent.

Tento názor nesdílím. Německo je pod kuratelou Evropské centrální banky (ECB), takže nemá vlastní měnovou politiku, která by byla uzpůsobena jeho konkrétním potřebám. ECB má ten problém, že se

snaží nastavit měnovou politiku tak, aby vyhovovala celé eurozóně. Jenže ta se skládá z velmi odlišných států. Jsou tu Německo s pěti či Francie se čtyřmi procenty inflace, a na druhé straně pobaltské státy, které mají 12 či 14 procent.

Druhý problém je, že ECB musí brát v úvahu, že kdy by zpříšňovala měnovou politiku, tedy zvyšovala sazby, rostly by i výnosy dluhopisů hlavně jižního křídla eurozóny, kde bychom se teď mohli začít bavit o finanční krizi. Typicky Řecko, Španělsko, Itálie či Portugalsko by se mohly dostat do problémů se splácením dluhu. ECB tohle už zcela nepokrytá bere v úvahu, tudíž její měnová politika je teď pro většinu států příliš uvolněná.

LN Vraťme se teď k Česku...

Jistě. Samostatná měnová politika je pro Česko výhodou, byl efekt zvyšování sazeb (k dalšímu patrně dojde na dnešním zasedání bankov-

ní rady ČNB – pozn. red.) se dosud nestačil projevit. Prodleva mezi zvýšením sazeb a momentem, kdy to zabere, se odhaduje na rok až rok a půl. Takže je naděje, že se to někdy na podzim projeví. Nemám vyhraněný názor na euro, ale věřím, že jestli k něčemu není dobré, pak je to právě kvůli těmto situacím, kdy stát potřebuje měnovou politiku jinou než zbytek eurozóny, ale prostě ji nemůže udělat.

LN ECB však má sazby na nule a jednu dokonce zápornou, takže její měnová politika je nastavena proinflačně. Přesto mají země eurozóny nižší inflaci...

Eurozóna má inflaci nižší v průměru. To je ale důsledek vlivu velkých a lidnatějších ekonomik jako je Německo či Francie, ony stahují průměr dolů. V tom se projevuje onen problém měnové unie. Státy jsou různé a mají různé měnové potřeby. Zpřůměrujete-li jejich inflaci, vyjde přijatelné číslo – tedy že inflace není tak hrozná. Ale podíváte-li se na východní křídlo, jež je pod tou samou měnovou politikou, tam je inflace vysoká a tyto země by potřebovaly přísnější měnovou politiku. V tom je ona konflikt role ECB – sleduje inflační průměr a zároveň solventnost některých zemí eurozóny, typicky jižního křídla. Jestli teď její měnová politika někomu nevyhovuje, je to celý ten postsovětský blok.

LN Může vláda zmírnit růst inflace?

Tohle obecně není úkol pro vládu. Celý západní svět má z dobrého důvodu už po celá desetiletí hospodářskou politiku nastavenou tak, že inflace, sazby a měnový kurz patří do kompetence centrální banky a ta má být kompletně oddělená od vlády, protože tohle je zkrátka její zodpovědnost a má na to nástroje. Vláda nemá moc možností, co s tím specificky dělat. Prakticky jediné, co s tím může provádět, je nekazit to. Neutráct a nepohánět mzdový růst. Utrácí-li vláda hodně v tom smyslu, že dává lidem peníze do kapsy – ať už přes růst mezd zaměstnanců veřejného sektoru či přes výrazné zvyšování důchodů a sociálních dávek, znamená to, že lidé mají víc peněz a hojněji utrácejí. Sečteno k tlumění inflace může vláda přispět tím, že nebude příliš rozdávat peníze, zvláště ne na dluh budoucnosti. Vláda by neměla a v podstatě ani nemůže přímo ovlivňovat cenový vývoj. To by potom byl pěkný guláš: měli bychom dvě instituce, jež by se snažily dělat to samé, a přitom jsou ze zákona na sobě nezávislé.

LN Jak se do vývoje inflace propíše ruská agrese na Ukrajině? Už teď kvůli ní rostou ceny energií, obilí, drahých kovů, navíc máme přímé náklady s pobytovými stovkami tisíc uprchlíků.

Dopad to mít jistě bude, záleží na dalším vývoji. Ještě nedávno jsem byl optimista a myslil si, že se situace v řádu týdnů když ne kompletně vyřeší, tak alespoň uklidní – v takovém případě by vliv na inflaci nebyl nějak dramatický, šlo by to hlavně přes plyn a ropu. Ale nyní to vypadá, že válka potrvá déle a že narušení obchodních vazeb bude výrazně silnější. A tam se můžeme dostávat do problémů se spoustou cen. Rostou ceny zemědělských komodit, což má vliv na cenu potravin, rostou drahé kovy, jsou narušené dodávky součástek z Ukrajiny a částečně i z Ruska. Takže zatímco ještě před pár týdny jsem hádal průměrnou celoroční inflaci lehce pod 11 procenty, teď už se dle mého můžeme dostat ke 13 procentům.

LN A kam dle vás inflace vyrostle v jednotlivých měsících?

Pokud se někde něco významně nezvrtne, mohl by vrchol růstu inflace nastat letos v létě. Což je významně dáno tím, že inflace se uvádí jako meziroční hodnota, takže dost záleží, jak to vypadalo před rokem. A my víme, že loni na podzim po rozvolnění covidových restrikcí začaly ceny růst, a to včetně ropy a plynu. Letos na podzim tedy do toho promluví ony vyšší hodnoty z minulého roku. Myslím, že při onom letním vrcholu můžeme atakovat hranici 16 procent.

PAMĚTNÍ BANKOVKA

Vícenásobný ministr je na stokoruně

BRNO Česká národní banka vydala pamětní stokorunovou bankovku s portrétem **Karla Engliš**, který byl ministrem financí v šesti vládách prvorepublikového Československa mezi lety 1920 až 1931. Byl také prvním rektorem Masarykovy univerzity, jež vznikla v roce 1919, a v roce 1934 se stal také guvernérem Národní banky Československé. Bankovka má sice nominální hodnotu 100 korun, ale jelikož je edice limitovaná v počtu 20 tisíc kusů, budou ji partneři ČNB prodávat za násobně vyšší cenu. *čtk FOTO ČNB*

Premiér: Polsko se obejde bez ruského uhlí i ropy

VARŠAVA Polsko plánuje přestat používat ruskou ropu do konce letošního roku. Nejpozději do konce května pak chce přestat dovozovat ruské uhlí, uvedl polský premiér Mateusz Morawiecki. Rozhodnutí souvisí s přerušením hospodářských vztahů s Moskvou kvůli jeho agresi vůči Ukrajině. Dle Morawieckého Polsko ve srovnání s dalšími evropskými zeměmi zahájilo nejradikálnější plán odklonu od ruských energetických zdrojů. *čtk*

Skončil další dodavatel elektřiny

PRAHA Společnost Conte, spol. s r. o., přestala dodávat elektřinu, vyplývá ze zprávy na webu Operátora trhu s elektřinou (OTE). V režimu dodavatele poslední instance (DPI) tak skončí 1308 odběrných míst. U plynu, kde má firma dle dat OTE 2692 odběrných míst, zatím ukončení činnosti operátor neohlásil. *čtk*

Kompenzace za covid jsou na cestě

MIROSLAV PETR

PRAHA Ministerstvo průmyslu odstartovalo zřejmě poslední covidovou pomoc českým podnikům a živnostníkům. Dneškem počínaje mohou hospodští, hoteliéři a další podnikatelé, které na přelomu loňského a letošního roku postihly restriktce spojené s pandemií koronaviru, začít podávat program kompenzací s názvem Covid Nepokryté náklady.

Příští týden v úterý pak resort spustí další program – Covid 2022, který slouží jako alternativa spíše firmám se zaměstnanci než drobným podnikatelům. Nejdále z forem pomoci je zatím program kompenzace ztrát, způsobených loňským zákazem pořádání adventních a vánočních trhů – takzvaný Covid Adventní trhy, určený pro stánkaře a pořadatele akcí. V něm ministerstvo přijímá žádosti už od začátku března a dosud jich eviduje přes 950 za více než 162 miliony korun, v progra-

mu je v úhrnu připravených 450 milionů. Termín pro podávání žádostí vyprší 1. dubna v 16.00.

„Ministerstvo sice navýšilo horní hranici pro úhradu jednomu pořadateli trhů na pět milionů korun, ale ani to těm největším zdaleka nepokryje jejich ztráty. Přesto jsme rádi alespoň za to. My na peníze zatím ještě čekáme, už by to nemělo trvat dlouho, zatímco větší stánkaři už kompenzaci dostala,“ uvedl Jaroslav Strohschneider, jednatel společnosti Prostr servis, jeden ze zakladatelů Asociace pořadatelů adventních trhů a pořadatel vánočních trhů v Plzni, které patří k největším v Česku.

Náhrady z programu nepokrytých nákladů, o které mohou podnikatelé začít žádat ode dneška, mohou čerpat stravovací služby, provozovatelé krátkodobého a rekreačního ubytování, prádelny, cestovní kanceláře. Ve druhé skupině dále například pořadatelé kulturních, sportovních či veletržních akcí; stát na jejich podporu vyčlenil dvě miliardy korun.

Programy poslední covidové pomoci

■ **Covid Nepokryté náklady – sektorová podpora** gastronomie, ubytování, prádelny, cestovní kanceláře... (uhradí 50 procent nákladů nepokrytých jinou dotací) sportovní, kulturní akce, konference... (uhradí 70 procent nepokrytých nákladů) – žádat lze od 31. 3. do 17. 5. 2022

■ **Covid 2022 – sektorová podpora** obory stejné jako předchozí bod (poskytne 500 Kč za zaměstnance a den v definovaném období na přelomu loňska a letoška) – žádat lze od 5. 4. do 12. 5. 2022

■ **Covid Adventní trhy** stánkaři a pořadatelé zrušených vánočních trhů (nejvýše 330 tisíc korun, respektive 5 milionů korun) – žádat lze od 1. 3. do 1. 4. 2022

Šanci má ten, komu za loňský listopad a prosinec klesly tržby oproti stejnému období roku 2019 či 2018 nejméně o 50 procent. Stát první skupině nahradí polovinu nákladů, nepokrytých nějakou jinou dotací, druhá skupina podnikatelů může získat až 70 procent – za období od listopadu do konce letošního února.

Velká část trhu ostrouhá

Podnikatelé pomoc vítají, smiřují se s tím, že víc peněz od státu už nemají šanci získat. „Na parametry a podmínky pomoci dosáhne jen menší část postižených podniků. Holt taková je realita,“ reagoval Luboš Kastner, hospodský a zástupce Asociace malých a středních podniků a živnostníků. Odhadl, že o covidovou pomoc požádá zhruba 30 až 40 procent z celkem 35 tisíc stravovacích podniků v Česku. Značná část z nich totiž ve vymezeném období na konci loňského roku utrpěla menší než padesátiprocentní ztrátu oproti stejným měsícům před úderem

pandemie – na kompenzace tedy nemají nárok. Což je třeba přiklad pražských vinných barů a restaurací Vinograf. „Do těchto podmínek se nevejde drtivá většina trhu, proto řadíme tyto kompenzační možnosti mezi ty, které reálnou pomocí pro sektor gastronomie nejsou,“ uvedl pro LN spoluzákladatel skupiny Vinograf Jan Horešovsky.

Třetí z kompenzačních programů – Covid 2022 – je alternativou ke dvěma předchozím a nabídne 500 korun za zaměstnance a den. Žádosti lze podávat od úterý příštího týdne.

Mezitím už vláda chystá také kompenzace na zmírnění dopadů vysoké inflace a důsledků sankcí zavedených proti Rusku. Firmy s náklady na energie, které převyšují deset procent provozních nákladů, budou moci získat státní zárukou na úvěr jeden až deset milionů korun až do 80 procent jistiny. Chystá se také nový rámec veřejné podpory. Firmy by měly mít možnost získat až 400 tisíc eur (zhruba deset milionů korun).